

HET VERPLETTERENDE NIETSDOEN

Gedwongen nietsdoen, hoe is dat? Rein Gerritsen, Faiza Oulahsen en Judith Spiegel over hun leven in gevangenschap.

DOOR FLOOR BAL
FOTO'S MARIJN ALDERS

De isoleercel is twee bij twee meter. De Russische cel is twee bij vier. Het hok is drie bij vier. Rein is 24 jaar en zit vast voor een bankoverval. Faiza is 26 en is gearresteerd voor piraterij. Judith is 43 en is samen met haar man in Jemen ontvoerd.

Rein Gerritsen, Faiza Oulahsen en Judith Spiegel zitten vast. Twee jaar en negen maanden. Twee maanden. Zes maanden. De grootste delen van de dag vullen ze met zichzelf. Hun eigen gedachten. Hun eigen handelingen. Hoe kom je de dag door als de tijd vloeibaar is? Niets. De eerste week in haar cel in de gevangenis in Moermansk doet Greenpeace-actievoerder Faiza Oulahsen helemaal niets. Op 19 september 2013 wordt het schip waarop ze meevaart tijdens een protest tegen olieboringen, illegaal door Russische agenten geënterd. Na een paar dagen in voorarrest wordt ze op verden-

king van piraterij vastgezet. Haar cel is duidelijk al jaren niet meer gebruikt. Alles zit onder een dikke laag stof. Ze durft niet op de wc te zitten uit angst dat die onder haar gewicht instort. Het kleine raam, waarvoor tralies zitten, kan ze nooit helemaal open of dicht wrikken. Ze ziet net een stukje lucht. Er staan drie bedframes in de ruimte, maar ze is alleen. Ze ligt op bed. Verpletterd door angst en paniek. Dit was niet de bedoeling. Dit heeft Rusland nooit eerder gedaan.

Misdaadfamilie

Er is één ding dat Rein Gerritsen in zijn afzonderingscel nooit doet. Nadenken. Niet over het auto-ongeluk dat een verhuizing in een drama verandert en zijn moeder en oudere broer Casper van hem afneemt. Of de negen maanden die hij als 22-jarige student in coma doorbrengt. Niet over de jaren na het ongeluk, waarin hij in een flatje in het Friese Schieringen terecht komt. Het zijn de jaren tachtig en in Leeuwarden regeren

Wie vastzit moet niet te veel nadenken, daar word je gek van

de criminele bendes. Vaderloos was hij altijd al, maar zonder moeder begint hij zich te verwaarlozen. De blikken hondenvoer die af en toe voor zijn deur verschijnen, de zak met eten en het praatje dat hij met de burens maakt, vormen de enige hulp die

hij krijgt. Dat die warmte van de lokale misdaadfamilie komt, maakt hem niet uit.

In zijn cel denkt hij ook niet na over de gebeurtenissen die daarop volgen. De twee bankovervallen die hij pleegt. De eerste impulsief, de tweede uitgebreid gepland. Zijn twee vrienden en hij maken 8,8 ton aan guldens buit. Voordat ze eraan toekomen om die uit te geven, worden ze opgepakt.

Geen James Bond

Wanneer je ontvoerd wordt, moet je vooral niet denken dat je James Bond bent. Als correspondent Judith Spiegel en haar man Boudewijn Berendsen, onderweg van de wasserette naar huis, door mannen met kalasjnikovs in een busje

Faiza Oulahsen werkt als actievoerder klimaat en energie bij Greenpeace. Hiervoor deed ze de bachelor politicologie aan de VU en de master *international relations* aan de UvA. In Rusland zat ze vast op verdenking van piraterij.

worden getrokken, weten ze wat hen te wachten staat. Het is tenslotte Jemen, een land waar vaker buitenlanders voor geld worden ontvoerd. Zij zijn de afgelopen jaren uiteindelijk weer vrijgelaten. Na lange tijd, dat wel. In Jemen duurt het al weken voordat je een telefoonaansluiting kunt regelen, laat staan dat zulke onderhandelingen snel verlopen. Dus als Boudewijn en zij opgesloten worden in de ruimte die ze het hok zullen noemen, spreken ze af dat ze geen gekke dingen gaan doen. Er worden geen geweren uit handen geschopt, geen ontsnapingspogingen gedaan. Wat moeten ze ook? Ze zitten midden in de woestijn. Ze weten niet eens in welke plaats of provincie ze zitten.

Piekergedachten verdrijven

Na een week krijgt Faiza voor het eerst bezoek. Het is de advocaat die Greenpeace voor haar ingehuurd heeft. Hij stelt haar gerust. Ze is niet de enige. De Arctic 30 die gevangen zitten, komen uit achttien verschillende landen. Die oefenen allemaal politieke druk uit. De Olympische Spelen in Rusland komen eraan. Poetin riskeert geen boycot van zijn paraparaardje. Haar advocaat verzekert haar dat het goed komt, dat ze alleen geduld moet hebben. Dus veegt ze zich bij elkaar. Het is niet de bedoeling dat een paar maanden cel haar kapot maken. Daarom begint ze haar routine. Die begint om zes uur met een mager ontbijt van pap en droog brood. Ze wast haar sokken en ondergoed onder de kraan waar af en toe warm water uit komt. Dan volgt gymnastiek. Buik- en armspieroefeningen om te zorgen dat ze fysiek niet snel achteruit holt. Ze schrijft brieven aan familie en vrienden. Na een paar weken ontvangt ze boeken van Greenpeace. Ze leest *De kunst van het oorlogvoeren* en een roman over een vrouw die onterecht 25

jaar vastzit. Ze vraagt zich af of dat wel zo'n opwekkend boek voor haar is. Wanneer de keiharde muziek die de bewakers de hele dag draaien haar aanspreekt, danst ze door haar cel. *I want to break free* van Queen is favoriet. Piekergedachten probeert ze te verdrijven. Soms lukt dat. Soms niet.

Redmiddel routine

De bewaker, die zich een landpiraat noemt, behandelt Judith en Boudewijn als gasten. Dat betekent echt iets in Jemen, een land waar gastvrijheid heel belangrijk is. Ook als de visite in het gastenverblijf opgesloten zit. Hun Spartaanse cel wordt, in de loop van de zes maanden dat ze er zitten, steeds meer door hem gevuld. Met extra dekens, een niet-werkende airconditioning en zijn eigen televisie die het een paar uur per dag doet. Soms komt de bewaker een half uurtje meekijken, thuis heeft hij nu geen toestel meer. Wie vastzit, moet niet te veel nadenken. Van nadenken word je gek. Boudewijn en Judith maken zich vooral zorgen over hun ouders en familie. Die zijn ongetwijfeld doodongerust. Als Boudewijn het niet meer ziet zitten, vrolijk Judith hem op. En andersom. Wanhoop of woede zijn onwenselijk. Het ergste is de onzekerheid. Ze weten dat het lang zal duren. Maar hoe lang? Hoe lang moeten ze dit nog volhouden? Samen speculeren ze de hele dag over elk stukje informatie dat de piraat laat vallen. Ophouden lukt meestal niet, al vinden ze het gespeculeer eigenlijk ongezond. Ruzie hebben ze bijna nooit. Behalve als Judith verliest met canasta. Ze haat kaarten. Ze spelen ongeveer 8000 potjes.

Ook zij hebben een routine. Ontbijten, roken, zelfbedachte yoga. Douchen, kaarten, lunchen. Tv-kijken. Als de generator uitvalt, weer kaarten. Avondeten, tv kijken. Slapen. Herhaal het voorgaande.

Psychose

Om te voorkomen dat Rein met zijn maten op één afdeling belandt, wordt hij van het ene naar het andere complex overgeplaatst. Als hij al nadenkt, dan is het vooral over de vraag wie de verklikker is. Zelf blijft hij zijn overduidelijke bijdrage aan de misdrijven ontkennen, zodat niemand hem van verraad zal verdenken. De psychose die hij na het ongeluk door verkeerde medicijnen langzaam opbouwt, schakelt zijn geweten uit. Het maakt hem onvoorspelbaar en gewelddadig. Dus zit hij vaak in eenzame opsluiting.

Omdat hij in beperking zit, mag hij geen kranten lezen, krijgt hij geen boeken. In de isoleercel is er geen tv, geen dagbesteding. Voorlopig denkt hij alleen aan zijn routine, het balspelletje waarmee hij zichzelf probeert uit te putten en de dagmaaltijd. En over geel, de kleur

waarvoor hij bang is.

De grootste vijand van een gevangene is tijd. Ook als Rein op gewone afdelingen zit en dagbesteding heeft, raakt hij zijn grip op de kalender kwijt. Alleen het weekend is duidelijk te herkennen. Dan is er niets te doen. Judith en Boudewijn zijn gelukkig met hun tv. Die vreet uren per dag op. Als ze vanwege een stammenoorlog verplaatst worden naar een andere locatie, hebben ze tijdelijk geen televisie. De dagen rekken zich dan eindeloos uit. Bij Faiza dikt de tijd soms in. Drie uur

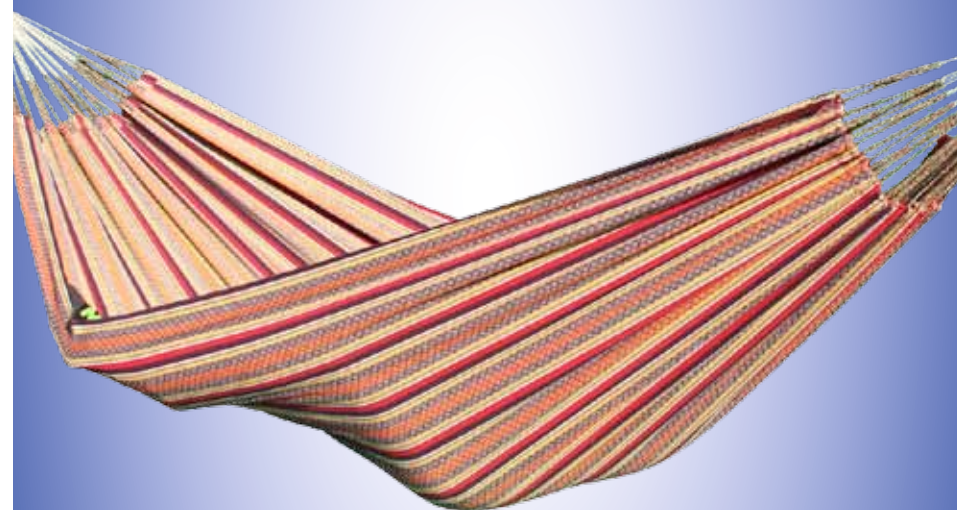
Rein Gerritsen zat in de jaren tachtig een celstraf uit voor twee bankovervallen. Daarna studeerde hij wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit Utrecht. Onlangs verscheen zijn boek *Filosof in de bajes* (ISVW Uitgevers, 24,95 euro).

**WIN EEN
HANGMAT**

**Ook liever lui dan moe?
Maak dan kans op
deze prachtige hangmat.**

Neem een foto van je favoriete chillplek. Plaats deze op onze Facebookpagina [facebook.com/Advalvas](https://www.facebook.com/Advalvas) of mail 'm naar redactie.advalvas@vu.nl.

Beschrijf in maximaal 75 woorden wie je bent, de locatie van je foto en waarom je daar zo graag luiert.

Wie de fijnste, gekste, mooiste, opvallendste foto instuurt, wint een hangmat. We hebben er 2!

INZENDEN VÓÓR 9 JULI

(jaja, daarna mag je het echt rustig aan gaan doen...)

Met dank aan
Marañon hangmatten Amsterdam

In bewaring

lang bij de rechtbank in een hok van 1,5 bij 1 meter zitten went. Bijna een uur als een beest in een kooi in een gevangenenbusje vervoerd worden ook.

Nooit meer helemaal vrij

Wie geen leven heeft, alleen maar in een cel zit, geeft zichzelf een leven. Zingeving betekent dan vasthouden aan een routine. De dag doorkomen is voldoende. Verandert het gebrek aan vrijheid hen? Faiza besluit om in het onbekende later minder te gaan werken, meer tijd met haar familie en vrienden door te brengen. Judith en Boudewijn fantaseren over de volgende stap die ze na hun vrijlating zullen nemen. Waar zullen ze gaan wonen? Wat voor werk zullen ze gaan doen? Terugkeren naar Jemen is uitgesloten, dat kunnen ze hun familie niet aandoen. Hun leven ligt voor hun open, een opwindende gedachte. Totdat de medicatie en behandeling bij Rein gaan werken, leeft hij zijn leven in een waas. Echte lessen leert hij vooral van een goede vriend, een student die hij in de inrichting ontmoet en die hem voorleeft. Eén ding wordt hem wel duidelijk. Hij wil nooit meer terug naar de gevangenis. Daarom kan hij nooit meer terug naar Leeuwarden. Naar zijn oude leven. De Nederlandse gevangenen zijn overvol, dus af en toe wordt hij tijdelijk vrijgelaten. Nadat hij zijn laatste restje straf uitzit, gaat hij het rechte pad op. Schuld zal hij pas later gaan voelen. Eerst duwt hij met hulp van vrienden en een nieuw vriendinnetje zijn leven op de rails. Hij gaat studeren. Als de wanen weg zijn, begint zijn geweten weer te werken.

Journalist **Judith Spiegel** wordt deze zomer correspondent, onder meer voor *NRC Handelsblad*, in Koeweit. Ze promoveerde in 2001 aan de VU bij internationaal privaatrecht. Tijdens haar correspondentie in Jemen werd ze samen met haar man Boudewijn Berendsen ontvoerd. Haar boek *Een hoofddoek tegen kogels* (Uitgeverij Link, 18,95 euro) over het leven in Jemen, ligt net in de winkels.

Dan komt ook de spijt. Helemaal vrij zal hij nooit meer zijn.

Opgelucht een biertje

Voor Faiza komt de vrijheid in stappen. Eerst wordt ze op borgtocht vrijgelaten en mag ze Rusland nog niet uit. Dan krijgt ze amnestie. Op 27 december 2013 is ze eindelijk weer thuis. Ze doet wat ze al die tijd gemist heeft: tijd met vrienden en familie doorbrengen. Meer dan vier meter lopen. Goed eten. In het donker slapen. Hard werken en het toch rustig aan doen. Judith en Boudewijn vertrouwen de piraat niet als die zegt dat ze vrijkomen. Ze geloven het pas als ze uit het busje met mannen met geweren op de stoep van de Nederlandse Ambassade stappen. Ze vallen niet huilend op de grond, maar accepteren opgelucht een biertje. Volgende maand vertrekken ze naar Koeweit. Het schijnt dat daar nog nooit buitenlanders ontvoerd zijn.

